

A photograph of several salmon swimming in a river. The fish are in various stages of movement, with some appearing to be jumping or leaping out of the water. The water is clear, and the surrounding environment is lush and green, suggesting a natural habitat. The text is overlaid on the center of the image.

Nasjonale laksevasdrag og laksefjorder

Villaksutvalget (oppnevnt ved kgl. res. 18.06.97)

Medlemmer fra:

- Direktoratet for naturforvaltning
- Fiskeridirektoratet
- Statens dyrehelsetilsyn
- Norges vassdrags- og energidirektorat
- Sametinget
- Norges Bondelag
- Norske lakseelver
- Norges grunneigar- og sjølaksfiskarlag
- Norges jeger- og fiskeforbund
- Norske fiskeoppdretteres forening
- Norges fiskarlag
- Energiforsyningens fellesorganisasjon
- Norsk institutt for naturforskning

Utvalget ble ledet av Høyesterettsdommer Georg Fr. Rieber-Mohn

NOU 1999:9 levert Miljøverndepartementet 12. Mars 1999.

Villaksutvalgets innstilling (NOU 1999:9)

Villaksutvalgets analyse

Laksefangstene på topp i 60- og 70-årene

Fangstene falt fra i underkant av 2 000 tonn i 1980 til 630 tonn i 1997

Endret størrelses-sammensetning

Viktigste trusselfaktorer sur nedbør, vassdragsreguleringer, og *Gyrodactylus salaris*

Oppdrettsnæringen, rømming av fisk og lakselus

Villaksmyndighetene har ikke virkemidler knyttet til de viktigste årsakene/påvirkningsfaktorene

Internasjonale forpliktelser

Foreslåtte tiltak og strategier

Opprettelse av nasjonale laksevassdrag og laksefjorder

Formalisert samarbeid / styrket tilsyn / regulering av fisket

Kunnskapsbasert forvaltning

Habitat restaurering / vassdragsforvaltning

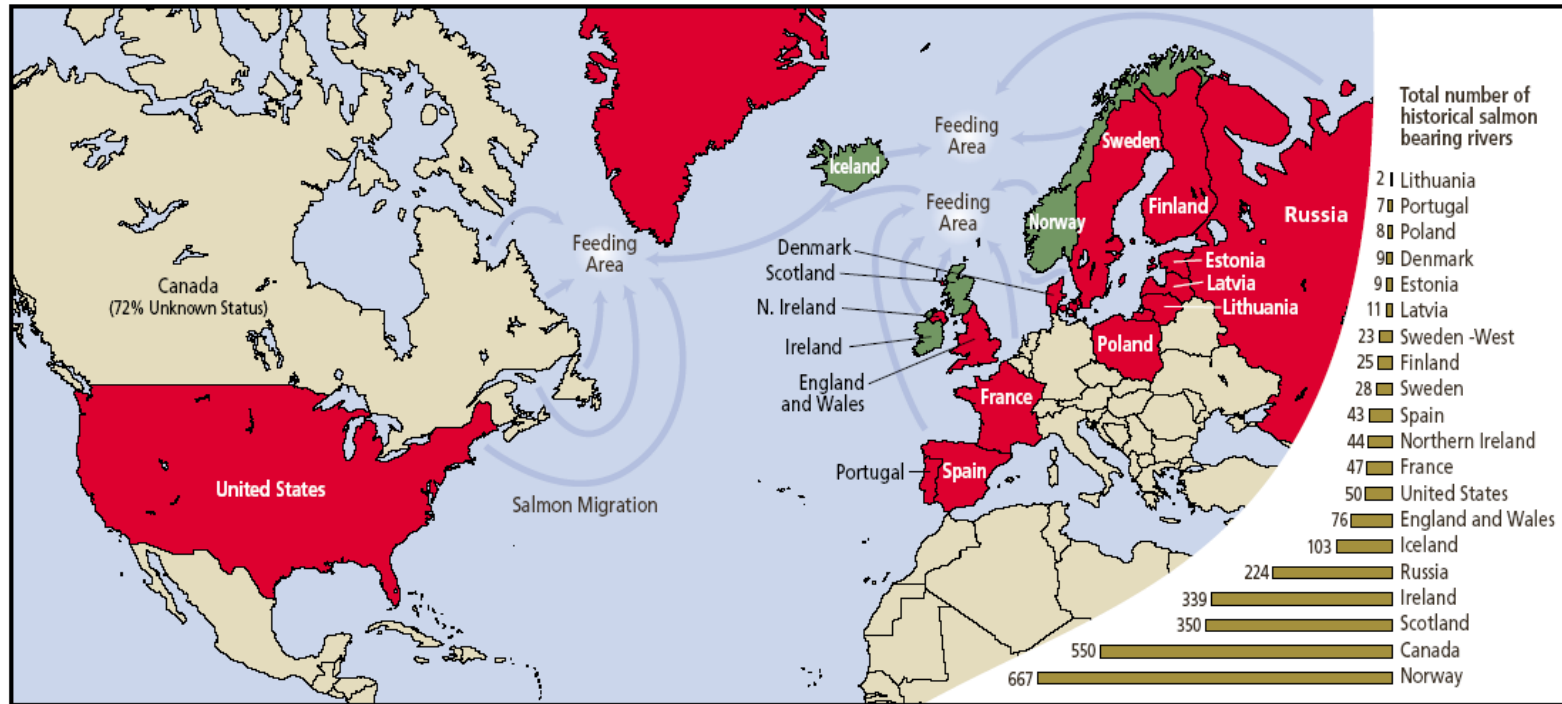
Tiltak mot rømming av oppdrettslaks

Tiltak mot fiskesykdommer

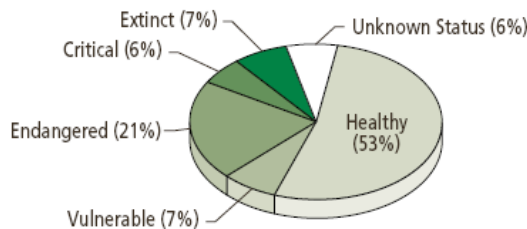
Fiskestellstiltak / genbank / kalking

The Status of Wild Atlantic Salmon:

A River by River Assessment

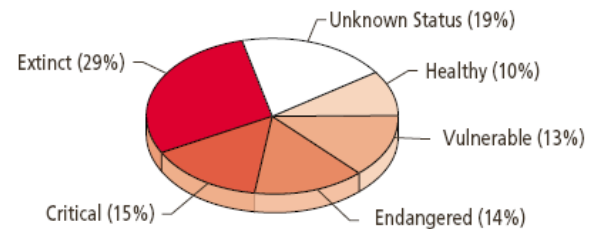

■ Aggregated categorization of salmon-bearing rivers in the four countries¹ that host the majority (more than 90%) of the remaining healthy rivers

1. Iceland, Ireland, Norway and Scotland

■ Aggregated categorization of salmon-bearing rivers in 14 countries² where the majority of rivers are threatened (vulnerable, endangered, critical and/or extinct)

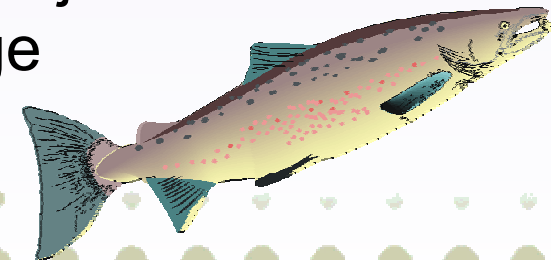
2. Denmark, England and Wales, Estonia, Finland, France, Latvia, Lithuania, N. Ireland, Poland, Portugal, Russia, Spain, Sweden, Sweden - West, United States (Canada was not included since 72% of the rivers are Unknown Status)

Nasjonale laksevasdrag og laksefjorder

Villaksutvalgets innstilling (NOU 1999:9)

- Gi et visst antall (ca 50) av viktige lakseførende vassdrag med tilhørende vandringsområder i fjord og ved kyst en sterkere beskyttelse.
- I de utvalgte områdene prioriteres villaksen framfor andre viktige samfunnsinteresser.
- Sterkere beskyttelse mot skadelige inngrep og aktiviteter som villaksmyndighetene ikke har herredømme over.
- Ut fra kriterier basert på genetisk variasjon og produksjon skal de mest livskraftige bestandene gis det sterkeste vernet.

Det faglige grunnlaget for innføring av ordningen

- Høringene har vist bred støtte for innføring av ordningen fra de viktigste fagmiljø med kompetanse på villaks og oppdrett

”Havforskningsinstituttet meiner at Noreg har ein forpliktelse for å sikra villaksen. Samstundes er lakselus og rømt oppdrettsfisk reelle og betydelege problem. Havforskningsinstituttet støttar opprettinga av nasjonale laksevassdrag og – fjordar. Det er imidlertid eit krav at det samstundes vert iverksett eit godt overvåkingsprogram for kyst og fjord som skal liggja til grunn for ei evaluering og eventuelt revidering av tiltaka.”

Vedtak første runde

St.prp. nr 79 (2001 – 2002)

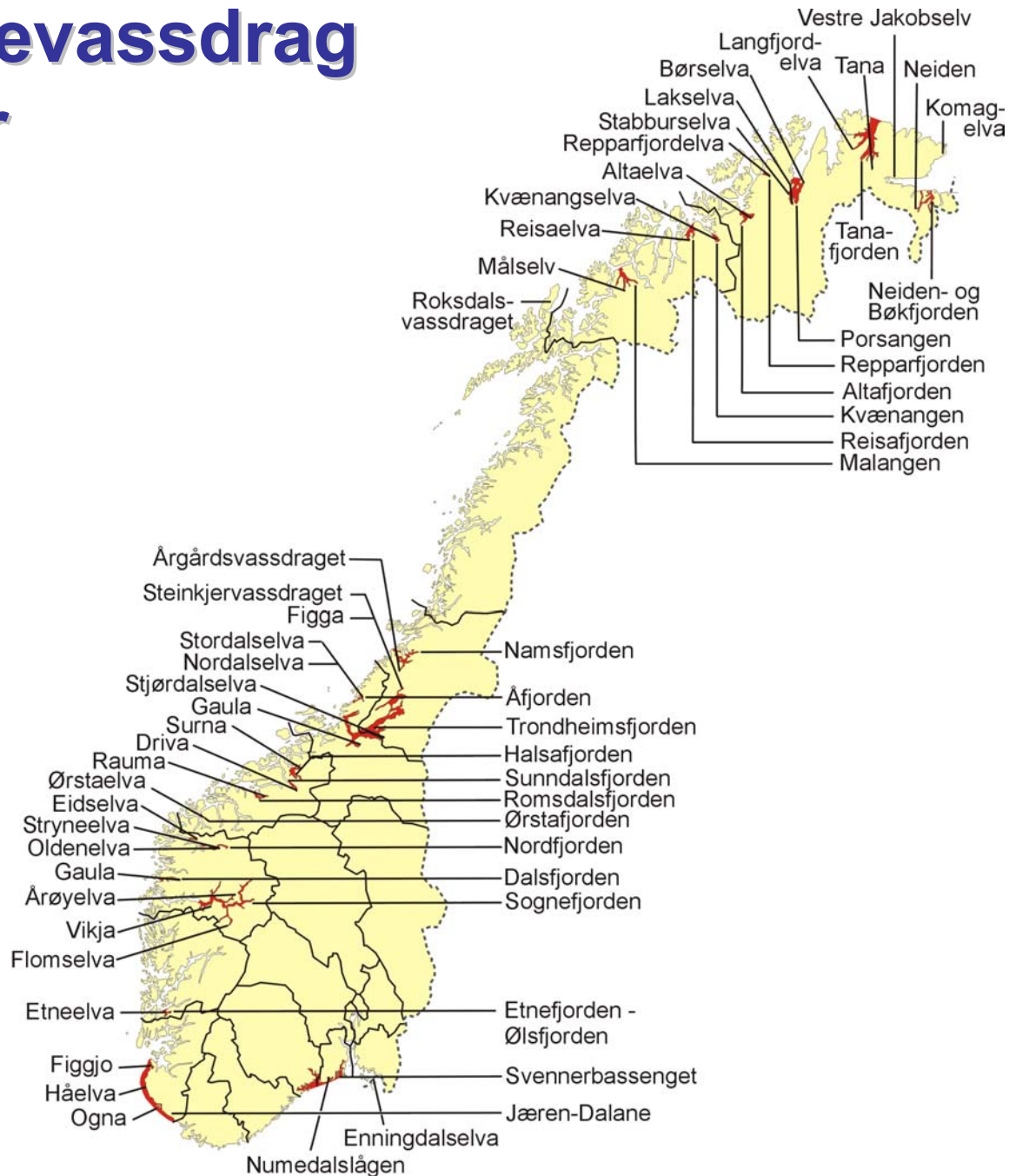
Vedtak i Stortinget 25. februar 2003

- ◆ Opprettelse av 37 NLV og 21 NLF
 - ◆ Matfiskoppdrett anadrome arter tillates ikke i 13 av de 21 NLF (flytting innen 1. mars 2011)
 - ◆ Forutsetter ferdigstilling av NLV/NLF (runde 2) med ytterligere vassdrag (til sammen om lag 50) og fjorder i 2004/2005
 - ◆ Ordningen skal evalueres når det er mulig å vurdere de konkrete effektene av tiltaket, og senest ti år etter at den er opprettet
-

Nasjonale laksevasdrag og laksefjorder

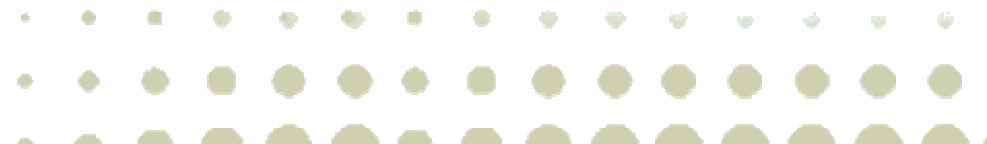
<u>37 VASSDRAG</u>	
Finnmark	10
Troms	3
Nordland	1
Nord-Trøndelag	4
Sør-Trøndelag	2
Møre & Romsdal	4
Sogn & Fjordane	7
Hordaland	1
Rogaland	3
Vestfold	1
Østfold	1

<u>21 FJORDOMRÅDER</u>	
------------------------	--

Ferdigstilling av ordningen

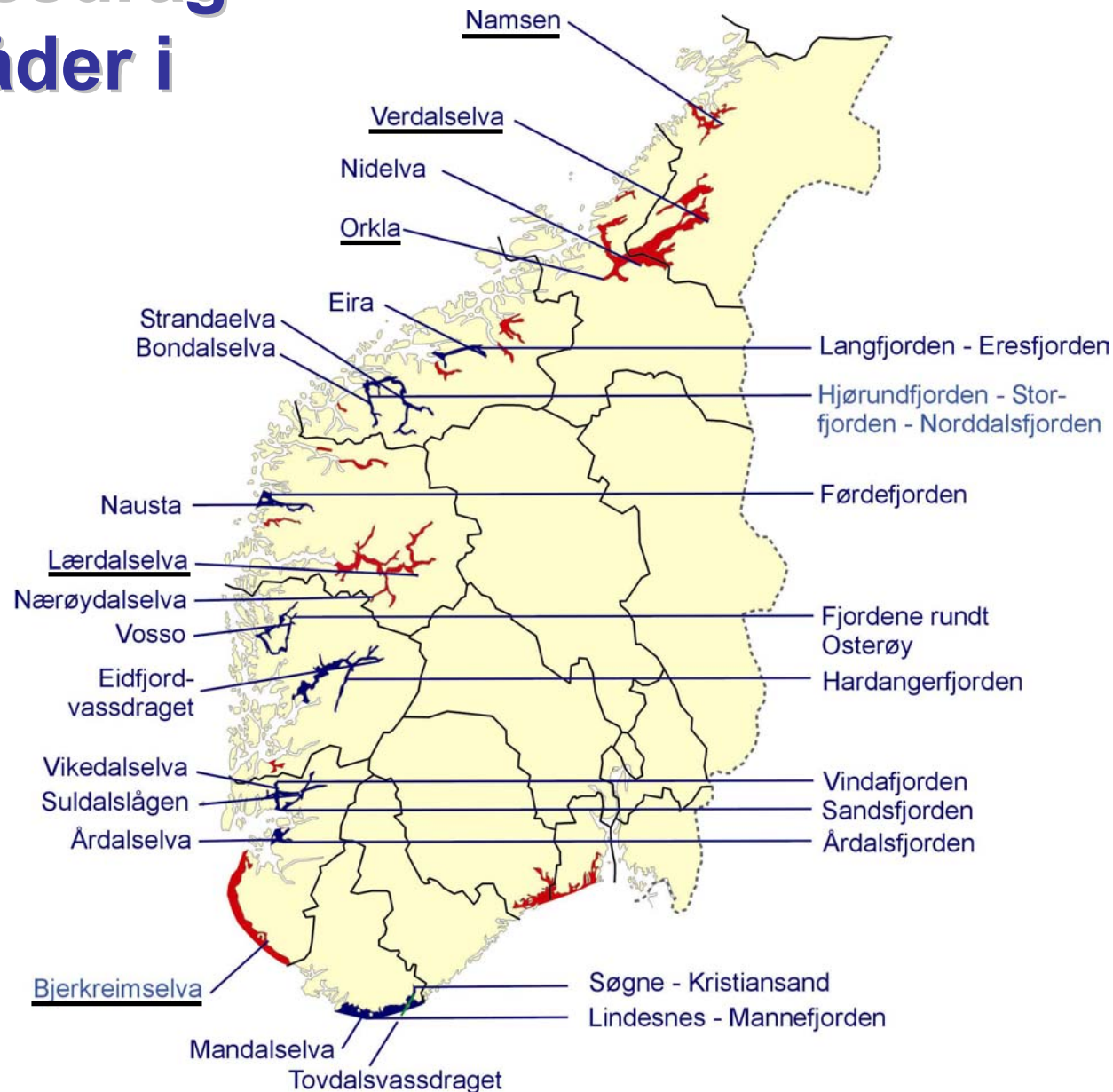
- DN - med bidrag fra NVE og Fiskeridirektoratet - har beskrevet et antall vassdrag og fjordområder som kan inngå i ferdigstillingen av ordningen.
 - I tillegg til de 24 vassdrag med tilhørende fjordområder som er listet i St.prp. nr. 79 har DN utredet 3 vassdrag.
 - Forslaget ble sendt på høring mars 2004.
 - DN har oppsummert høringsuttalelsene og kommet med en egen tilråding til MD
 - MD arbeider med St. prp. – legges frem våren 2006?
-

Utredede vassdrag og fjordområder i Sør-Norge

18 VASSDRAG

Nord-Trøndelag	2
Sør-Trøndelag	2
Møre&Romsdal	3
Sogn&Fjordane	3
Hordaland	2
Rogaland	4
Vest-Agder	2

10 FJORDOM- RÅDER

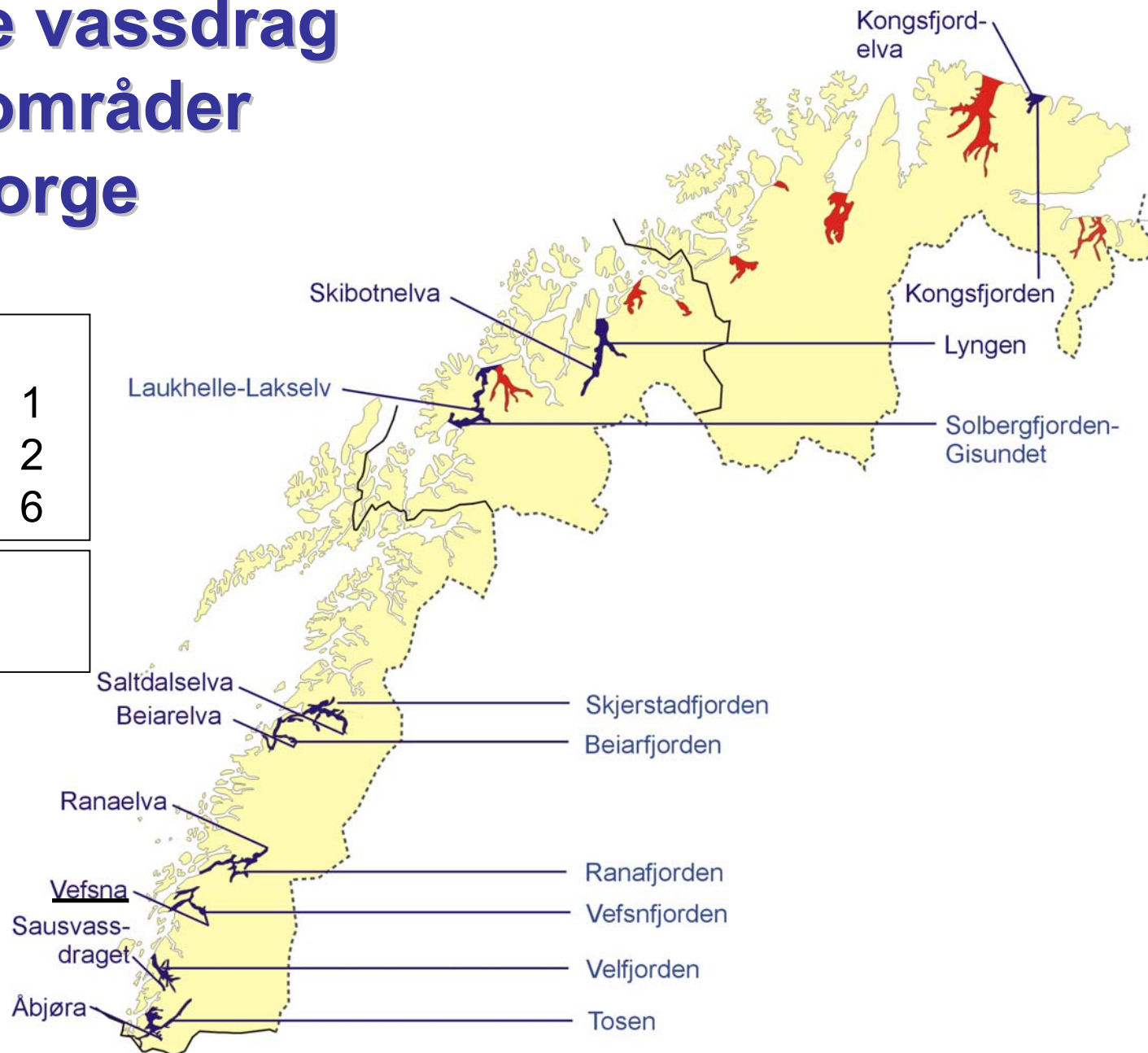

Utredede vassdrag og fjordområder i Nord-Norge

9 VASSDRAG

Finnmark	1
Troms	2
Nordland	6

9 FJORDOMRÅDER

St.prp. nr 79

(2001 – 2002)

Beskyttelsesregime i NLV

Beskyttelsesregimet i de nasjonale laksevasdragene skal sikre at det ikke gjennomføres nye tiltak som kan være til skade for laksen

TILTAK	FORMÅL	ANSVARLIG MYNDIGHET	SENTRALE VURDERINGSMOMENTER	
			Tiltaket kan ikke gjennomføres når det:	Tiltaket kan gjennomføres når det:
Uttak av vann	Jordvanning	Landbruks- og vassdragsmyndigheter	<ul style="list-style-type: none"> fører til redusert alminnelig lavvannføring eller reduert vanndekket areal på lakseførende strekning 	<ul style="list-style-type: none"> kun fører til mindre endringer av vannføring
	Vannforsyning	Vassdragsmyndigheter og kommune		
Vassdragsregulering	Vannkraft Vannforsyning	Vassdragsmyndigheter	<ul style="list-style-type: none"> fører til endring av naturlig vannføring, vanntemperatur, vannkvalitet eller vandringsforhold på lakseførende strekning 	<ul style="list-style-type: none"> ikke fører til endring av naturlig vannføring, vanntemperatur, vannkvalitet eller vandringsforhold som er av nevneverdig negativ betydning for laksen fører til mer naturlige forhold
Overføring av vann	Vannkraft	Vassdragsmyndigheter	<ul style="list-style-type: none"> medfører overføring av vann fra annet vassdrag medfører lukking av lakseførende del av hovedvassdraget 	<ul style="list-style-type: none"> kun medfører overføring av vann innen vassdraget medfører lukking av lakseførende del av sidevassdrag på en kortere strekning enn f.eks. 20 meter
	Landbruk	Landbruks- og vassdragsmyndigheter		

St.prp. nr 79

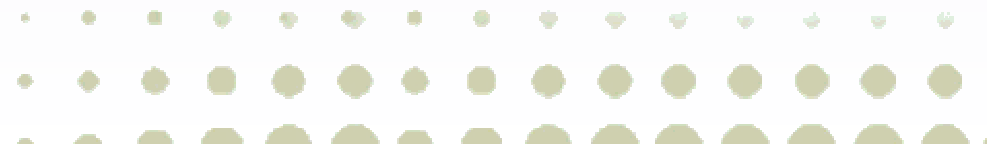
(2001 – 2002)

Beskyttelsesregime i NLF

Nye konsesjoner for matfiskoppdrett med laksefisk og slakterier for laksefisk tillates ikke.

Innføring av særskilte bestemmelser knyttet til rømmingssikring og helsekontroll.

Større inngrep i munningsområdene og virksomhet med risiko for alvorlig forurensning vil ikke være tillatt.

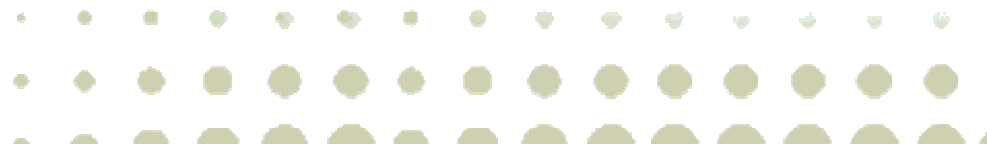
Overvåkings- og evalueringsprogram

Oppdrag fra MD (26. Sept. 2003)

DN har i samarbeid med Fiskeridirektoratet, NVE og Statens dyrehelsetilsyn utarbeidet forslag til OV-program.

I tillegg deltok følgende institusjoner i utformingen av programmet:

- ✓ Norske lakseelver
- ✓ Fiskeri og Havbruksnæringens Landsforening
- ✓ Energibedriftenes Landsforening
- ✓ Norsk institutt for Naturforskning
- ✓ Havforskningsinstituttet

Overvåkings- og evalueringsprogram

Forslag behandlet i direktoratenes samarbeidsutvalg for villaksforvaltning – skal settes i gang med foreslått ansvarsfordeling f.o.m 2006

Organisering

Styringsgruppe: Direktoratene, DN, FDir, og Mattilsynet – endelig utforming av programmet, beslutningsmyndighet

Referansegruppe: Organisasjonene, jf laksemøte

Evalueringsgruppe: Universitetene i Oslo, Bergen og Tromsø – bestands- og forvaltningsmessig evaluering

Prosjektgruppe: Prosjektansvarlige – løpende drift og koordinering av overvåkningsprosjektene

Prosess og roller i forbindelse med innføring av ordningen

- Lang prosess (1997 – 2003 – 2006?), høringer i tre omganger
- MD og Stortinget - interesseavveielser/vedtatt gjennom plenarvedtak i Stortinget
- DNs rolle – faginstans for villaks
 - Hovedansvaret for å frembringe beslutningsgrunnlaget for utvalg av vassdrag og fjordområder – basert på gitte kriterier
 - Faglig vurdering i forhold til hensikten med ordningen – ikke avveie alle motstridende hensyn

Andre tiltak – hvordan er dette fulgt opp?

I 2005 omlag 95 mill. kroner over MDs budsjett : bl a
FOU/villaksprogrammet (herunder overvåking og eval. av NLV/NLF),
tilskudd fra Fiskefondet, Gyrodactylus /bevaringstiltak (Genbank med
mer), kalking, oppsyn

Formalisert samarbeid / styrket tilsyn / regulering av fisket

- Etablert direktoratenes samarbeidsutvalg for villaksforvaltning
- Samarbeidsmøter om villaksforvaltning
- Utreddet kvotebasert reguleringsregime

Kunnskapsbasert forvaltning

- FOU-råd – villaksprogrammet
 - Styrket bestandsovervåking – evaluering av NLV/NLF
-

Andre tiltak – hvordan er dette fulgt opp?

Habitat restaurering / vassdragsforvaltning

- Påbegynt arbeidet med en nasjonal habitatrestaureringsplan for lakselever – NLV prioriteres
- Revisjon av konsesjoner/inngrep i vassdrag – NVE

Tiltak mot rømming av oppdrettslaks/Tiltak mot fiskesykdommer

- Grunnleggende forutsetning for kompromisset at dette skulle komme under kontroll – næringens ansvar basert på HP lakselus og TPrømming
-